

Experterna oense om kungens rättsliga möjligheter

23 november 2012 kl 10:10 | [Permalänk](#) | [Kommentarer\(0\)](#)

Debatten om vad kungafamiljen kan och inte kan göra när det gäller att agera mot eventuellt förtal, är en fråga där inte ens experterna är överens. Det visar debatten som pågått på Brännpunkt där juridikprofessorn Madeleine Leijonhufvud och yttrandefrihetsexperten Nils Funcke haft olika åsikter.

Visst har kungen möjlighet att väcka enskilt åtal för förtal, skriver Nils Funcke ([17/11](#)). Nej, kungen kan inte väcka åtal, kontrar Madeleine Leijonhufvud ([19/11](#)) och hävdar att Funcke inte förstår lagtexten. Men i en slutreplik hävdar Funcke att hennes resonemang inte håller, och att de kungliga – precis som alla andra medborgare – har en grundlagskyddad yttrandefrihet ([21/11](#)). Ord står alltså fortfarande mot ord i denna fråga.

I ett förtydligande skriver nu Madeleine Leijonhufvud följande:

I anledning av Nils Funckes slutreplik på Brännpunkt vill jag ge följande sakupplysning.

Vid en stor omarbetning av Norstedts brottbalkskommentar i våras fick jag med kort varsel överta ansvaret för 18 kap. om högmålsbrott. Där fanns den korta mening som Funcke återger. De aktuella händelserna har föranlett mig att undersöka åtalsfrågan. I den omarbetning av texten som sedan en tid är färdig och som i dagarna sänds ut från Norstedts Juridik och läggs in i Zeteo står det i kommentaren till 18:8:

”Stadgandet bör innebära att någon enskild åtalsrätt inte föreligger i de situationer som här avses.”

Bakom denna formulering ligger följande överväganden.

Det finns inga regler i lagen om enskilt åtal vid högmålsbrott. En rätt för Kungen att själv väcka åtal går inte att förena med de särskilda åtalsreglerna för sådana brott, nämligen krav på regeringens förordnande för att en åklagare ska få väcka åtal, där regeringens beslut ska grunda sig på en lämplighetsbedömning (se Carl M. Elwing, Tillräckliga skäl, akad. avh. 1960 s.304 ff.).

Vid en annan, nyare bestämmelse med krav på regeringstillstånd för åtal, 2 kap. 7 a § BrB (tillkommen år 1985 i anledning av den ryska U-båtsgrundstötningen) konstateras att ett sådant förordnande är en *processförutsättning*.

Man kan se det så att brott av de i 18 kap. 2 § angivna slagen inte ses som brott mot *personerna* utan mot *institutionen* Statschefen (och övriga kungahuset). En annan möjlig förklaring är den som professorn i straffrätt i Lund Per-Edwin Wallén (som skrivit sin avhandling om åtalsrätt) enligt uppgift från en minnesgod elev gav vid en seminarieövning: Kungen kan inte åtalas och därmed sammanhänger att han inte heller har rätt att åtala – den han åtalar skulle ju inte i sin tur kunna åtala Kungen.

Frågan återstår: hur ska personerna skyddas? För även kungligheter är människor av kött och blod.

Madeleine Leijonhufvud

Nils Funcke har erbjudits möjlighet att kommentera detta, men har avstått.